Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-02-25

HSN 2017-1968

Handläggare:
Yvonne Lettermark

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2018-04-10

Svar på skrivelse från Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna om hälso-och sjukvårdens långsiktiga utveckling

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna att hälso-och sjukvårdsnämnden ska påbörja en långsiktig utredning, i dialog med företrädare för profession, patienter och andra intressenter om hälso- och sjukvårdens utveckling i Stockholms läns landsting fram till 2040.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2018-02-25
Skrivelse från Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att återkomma till nämnden med förslag till direktiv och tidplan för en utredning av hälso-och sjukvårdens långsiktiga utveckling

att anse skrivelsen besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Företrädare för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har november 2017 lagt en skrivelse med förslag att nämnden ska genomföra en långsiktig utredning, i dialog med företrädare för profession, patienter och andra intressenter om hälso- och sjukvårdens utveckling fram till 2040 i vårt län. Utredningen föreslås dra erfarenheter av genomförandet av framtidsplanen och avhandla frågor såsom:

- Stärk patientens ställning i vården
- Framtidens hälsoutmaningar måste mötas
- Modernisera vården
- Säkra vårdens kvalitet och tillvarata kompetensen
- Hälso- och sjukvårdens långsiktiga finansiering

- Forskningens och utbildningens betydelse för ständig utveckling

Utgångspunkten för landstingets uppdrag när det gäller hälso-och sjukvård är hälso-och sjukvårdslagen i vilken framgår att målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vidare stadgas att vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.

Hälso- och sjukvården är samhällets mest komplexa kunskapsorganisation. Hälso- och sjukvården samspelar med en komplex omvärld med myndigheter, näringsliv och akademi där ny kunskap snabbt genereras. Givet detta är behovet stort av att strategiskt planera för hur vården ska möta framtida behov och utmaningar och nämnden har under lång tid genomfört utredningar om hälso- och sjukvården. De viktigaste som gjorts under 2000-talet är följande:

SNUS (Stockholms Nya Universitetssjukhus), 2002[1]

Redan i slutet av 1990-talet föreslogs att Karolinska Universitetssjukhuset i Solna antingen behövde byggas om och moderniseras eller avvecklas och flyttas till nya byggnader. I samband med den diskussionen gjordes i början av 2000-talet ett antal utredningar vars avsikt var att beskriva vilket uppdrag ett nytt sjukhus borde få.

3S (Stockholms SjukvårdsStruktur) [2]
Under 2004 genomfördes efter ett politiskt initiativ, en tjänstemannautredning, 3S (Stockholms SjukvårdsStruktur), i vilken man fortsatte SNUS utredningens arbete men också hade ett internationellt och ett mer djuplodande fokus. Slutsatserna för 3 S renderade senare i ett antal politiska beslut som förvaltningen gavs i uppdrag att genomföra.

Långtidsutredningen[3]
Långtidsutredningen genomfördes 2007–2008, på initiativ av förvaltningens utvecklingsavdelning och efter beslut i nämnden. Syftet med utredningen var att ”belysa de utmaningar som hälso- och sjukvården står inför fram till 2025”.

[1] *Rapport om utredningen om nytt Universitetssjukhus, Stockholms länd landsting 2002*
[2] *Utredningen om Stockholms SjukvårdsStruktur, 3 S, Stockholms läns landsting, 2004*
[3] *Långtidsutredningen, HSN 0710-1625*

Långtidsutredningen innehöll ett antal delrapporter såsom: Hälso- och sjukvårdens utveckling i Stockholms län under det senaste decenniet, översikt av förändringar i den svenska och internationella hälso- och sjukvården, Intäkts- och kostnadsframskrivning för hälso- och sjukvården i länet fram till 2025, Kvalitetskrav och mätningar av hälso- och sjukvårdens kvalitet, Läkemedel och medicinteknik – nuläge och prognos, Fysiska och personella resurser i hälso- och sjukvården i länet, Finansiering och styrning, Ansvars- och strukturfrågor. Arbetet bedrevs som en parlamentarisk utredning med ett antal referensgrupper. Projektledaren kom från HSF men samtliga rapporter, förutom delrapporten om läkemedel, utarbetades av konsulter. Inga direkta politiska beslut fattades på grundval av utredningens resultat.

Framtidens hälso-och sjukvård[4]
Hälso- och sjukvårdsnämnden gav i budget för 2010 ett uppdrag till förvaltningen att analysera och konkretisera den framtida hälso- och sjukvården i Stockholms län, utifrån behov och finansiella resurser. Analysen och förslaget skulle särskilt fokusera på förändringar i utbudet av hälso- och sjukvård fram till 2015 till följd av Nya Karolinska Solna (NKS). En sammanfattande rapport från hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning, benämndes Framtidens hälso- och sjukvård och bestod av ett antal rapporter som belyste bland annat patienternas och medborgarnas förväntningar, behovsförändringar, analys av vårdutbudet samt förslag till förändringar av vårdstruktur, utbud och uppdrag. Vidare beskrevs ekonomiska konsekvenser av föreslagna förändringar samt förslag till beslutskarta för ett eventuellt genomförande. Arbetet med framtidens hälso-och sjukvård bedrevs helt med förvaltningens egna resurser.

Framtidsplan för hälso-och sjukvården[5]
Parallellt med förvaltningens arbete med framtidens hälso-och sjukvård pågick ett arbete med planering av NKS. Dåvarande NKS-förvaltningen bedrev ett omfattande arbete med syfte att precisera NKS verksamhetsinnehåll i enlighet med det uppdrag som NKS-förvaltningen fått av landstingsfullmäktige(LF).

Därutöver hade, mot bakgrund av de omfattande investeringar som planerades i landstinget, landstingsstyrelsen fått i uppdrag i budget 2010 av landstingsfullmäktige att utarbeta ett förslag om samlad hantering av investeringarna i hälso- och sjukvården.

---

[4] *Framtidens hälso-och sjukvård, HSN 0910–1366*
[5] *Framtidsplanen för hälso- och sjukvården 2011 (LS 1104–0574,)*

Dessa uppdrag genomfördes i ett nära samarbete mellan de berörda förvaltningarna inom landstinget och resulterade i ett förslag till Framtidsplan för hälso- och sjukvården. Syftet var att samordna de olika frågeställningarna och att presentera beslutsunderlag och förslag som beskriver helheten utifrån en samlad målbild för hälso-och sjukvården.

Landstingsfullmäktige beslutade den 14–15 juni 2011 att fastställa inriktningen för hälso- och sjukvården i Stockholms län i enlighet med förslagen i Framtidsplanen. Genomförandet av Framtidsplanen skulle bli ett arbete som bedrevs i flera faser utifrån fastställda målbilder för 2015 och 2025. Framtidsplanen innehöll strategier med syfte att trygga kapaciteten, tillfredsställa behoven och utveckla en mer högkvalitativ, effektiv, tillgänglig, jämlik och patientfokuserad hälso- och sjukvård. Många av strategierna präglades av den inriktning som gällt för utvecklingen av hälso- och sjukvården, nationellt och internationellt under en följd av år.

I beslutet om Framtidsplanen ingick ett stort antal uppdrag för att möjliggöra den framtida strukturen för hälso- och sjukvården. Genomförandet av Framtidsplanen är ett arbete som bedrivits under ett antal år. Under 2011 fastställdes målsättningen och 2012 utgjordes av planeringsår inför konkretisering 2013 samt genomförande 2013–2018.

Överväganden inför en utredning av framtida utveckling mot 2040.
Nämndens ansvar för hälso-och sjukvårdssystemet innebär att det är viktigt att skapa förutsättningar för ett sjukvårdssystem som utvecklas mot givna mål samtidigt som det har en förmåga att anpassa sig utifrån behov och prioriteringar. Det är även viktigt med en kontinuerlig uppföljning och utvärdering för att säkerställa att sjukvården utvecklas på ett långsiktigt sätt. I likhet med framtidsplanen är det angeläget för såväl nämnd som förvaltning att även fortsättningsvis samlas kring en gemensam långsiktig målbild. En sådan gemensam målbild bidrar till tydlighet och stabilitet i förvaltningens arbete.

Givet den utveckling som sker inom hälso-och sjukvården behöver, utöver det som föreslagits i rubricerad skrivelse, sannolikt vissa andra fokusområden också belysas. Generellt talas om ett antal ”megatrender” som förväntas påverka och transformera företag, organisationer, ekonomier och individer i hela världen under lång tid framåt. Globalisering, klimatförändringar och demografiska förändringar är några av dessa. Likaledes viktigt framstår betydelsen av att ta vara på de innovativa sprången på systemnivå som kan komma av den digitala transformationen.

Big Data, och begreppet hållbarhet – både social, ekologisk och ekonomisk - behöver också belysas. Trender och utvecklingsinsatser på såväl nationell som internationell nivå likaså.

Mer konkret har förvaltningens chefer i en mindre workshopövning pekat på behoven att klarlägga: hur hantera vården närmare invånaren, belysning av möjlig långsiktig utveckling av välfärdstjänster, former för ökad kunskapsstyrning och utvecklad uppföljning. Krav för att fortsätta utvecklas som en attraktiv arbetsgivare och en säkrad kompetensförsörjning är andra nyckelfrågor för framtiden. Pågående arbete med regionbildning och RUFS (regional utvecklingsplanering för Stockholmsregionen) samt formerna för kommunsamverkan är ytterligare andra.

Sist men inte minst framstår det som angeläget att, ur ett förvaltningspolitiskt perspektiv, belysa möjligheter och utmaningar för såväl förtroendevalda som tjänstemän vad gäller potentialer för styrning av hälso-och sjukvården.

Nämnden föreslås ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att utarbeta förslag till direktiv för en utredning av hälso-och sjukvårdens långsiktiga utveckling. Hälso-och sjukvårdsdirektören föreslås få i uppdrag att återkomma till nämnden med ett förslag till direktiv i vilket syfte och mål med det kommande arbetet beskrivs. Vidare behöver förslag till uppdrag och arbetsformer i enlighet med detta formuleras. Behov av resurser samt former för delaktighet, samverkan och dialog bör också beskrivas i ett dylikt förslag.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Margareta Tufvesson
Avdelningschef

Hälso- och sjukvårdsnämnden
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

SKRIVELSE

Liberalerna
Moderaterna
Kristdemokraterna
Centerpartiet

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2017-11-21

Hälso- och sjukvårdens långsiktiga utveckling

Under 2018 fortsätter genomförandet av det som kallas Framtidsplanen för Hälso- och sjukvården. Den vision för vården 2025 som fastställts av Landstingsfullmäktige som innebär utvecklade arbetsmetoder, mer vård och bättre lokaler är på god väg att bli verklighet. De medicinska resultaten av vården i SLL ligger i internationell toppklass och länets invånare har i nationella jämförelser en hög tillgänglighet till primär, specialiserad och högkvalificerad vård.

Det är nu tid att se bortom Framtidsplanens genomförande. Landstinget behöver påbörja diskussionen om färdriktningen för Stockholmsvården ett par decennier framåt. Därför vill vi initiera en bred diskussion och ett omfattande utredningsarbete för hälso- och sjukvården med siktet mot år 2040.

Den demografiska utvecklingen ställer oss inför nya utmaningar. Inom några år kommer länets befolkning att uppgå till 3 miljoner invånare. Av de flickor som föddes 2015 beräknas hälften leva till minst 94 års ålder. För pojkar förväntas motsvarande ålder bli 92 år. År 2045 beräknas det finnas över en miljon personer i Sverige som är 80 år och äldre. Antalet människor i barnafödande ålder blir fler. I mitten av 2030-talet beräknas det finnas mer än 30 procent fler barn i skolåldrarna än idag.

Vi kommer bli fler och vi kommer att drabbas av fler och andra sjukdomar, men också leva längre med dessa - och vi kommer fortsätta ställa krav på en sjukvård av världsklass. Den medicinska utvecklingen kan med stöd av allt bättre teknik erbjuda nya möjligheter för diagnosticering, behandling, vård och omsorg. Utvecklingen, och förväntningarna, drivs dessutom framåt i en snabb takt av andra aktörer än de offentligt finansierade. För att möta och tillvarata detta och säkerställa en långsiktigt hållbar och jämlik vård behöver landstinget vara väl förberedd.

Framtidens utmaningar är många. Vid internationella jämförelser är det tydligt att svensk hälso- och sjukvård står sig väl när det gäller medicinska resultat och utfall för patienter, men bemötandet och tillgängligheten håller inte samma höga nivå. Stockholms läns landsting ska ha en hög ambition att erbjuda vård i världsklass ur alla aspekter. Det finns naturligtvis många aspekter att belysa i sammanhanget.

Utgångspunkten för vården idag så väl som framöver ska vara patienten. I arbetet med att formulera vårdens fortsatta utveckling är det också väsentligt att dra erfarenheter av genomförandet av Framtidsplanen, att säkerställa ett gott ledarskap och stor delaktighet av patienter och profession.

Stärk patientens ställning i vården. Vi ska ge utrymme för de patienter som vill och kan forma sin egen vård. Vården i Stockholm ska därför präglas av kontinuitet och tillgänglighet samt att tydligare krav ska ställas på att vården ska vara personcentrerad . Individens möjligheter att ta ansvar för sin egen hälsa med stöd från vården behöver stärkas. Vi behöver också säkerställa den mångfald av vårdgivare som behövs för att möta patienternas behov.

Framtidens hälsoutmaningar måste mötas. Det gäller såväl den växande psykiska ohälsan som hur vården och omsorgen kring de sjuka äldre kan utvecklas så att den blir mer trygg och sammanhållen. Prevention, tidigare upptäckt av sjukdomar och därmed möjlighet till tidiga insatser är andra viktiga aspekter att belysa. Stockholms läns landsting behöver stå väl rustad för att möta framtida hot mot hälsan i form av epidemier, pandemier och ett förändrat klimat liksom av nya former av sjukdomar. Effekter av den allt mer utbredda antibiotikaresistensen behöver förebyggas.

Modernisera vården. Digitalisering och innovation ger fantastiska möjligheter som måste tillvaratas och användas för att utveckla vårdutbudet och ge patienterna en bättre service och goda möjligheter att själva vara aktörer i sin egen vård. Samtidigt måste moderna arbetsredskap erbjudas medarbetarna. Profession och patienter
är de viktigaste resurserna när det gäller att utveckla och implementera nya innovativa lösningar. Den nödvändiga omställningen till den moderna, tiden som präglas av digitalisering måste fullföljas.

Säkra vårdens kvalitet och tillvarata kompetensen. För att ge de bästa förutsättningarna för patienten är det högsta grad avgörande att säkerställa möjligheterna till en fortlöpande förbättring av kvaliteten och kunskapsspridningen i sjukvården, liksom vårdprofessionens konstanta kompetensutveckling. En ödesfråga för sjukvårdens långsiktiga framgång är hur kompetensförsörjning ska säkras. Vårdens medarbetare måste vara en självklar del i formandet och genomförandet av utvecklingen inom hälso- och sjukvården.

Hälso- och sjukvårdens långsiktiga finansiering behöver säkras. Lika viktigt är att resurserna i framtiden används för att på bästa sätt främja hälsa och ge vård av hög kvalitet där omställningen mot mer öppenvård och en stark primärvård är en naturlig del. Den kraftiga kostnadsutvecklingen inom vården behöver stagnera, och motsvaras av en lika hög kvalitetsstegring. Nödvändiga prioriteringar måste noga utredas och genomföras med modiga beslut. En växande administrativ belastning i vården får inte tillåtas sluka resurser. Styrningen av hälso- och sjukvården behöver utvecklas för att säkerställa att kvalitet och kostnadskontroll uppnås.

Forskningens och utbildningens betydelse för ständig utveckling måste vara en självklar inriktning. Dess roll och möjlighet i det nya vårdlandskapet måste belysas och strategiska

vägval göras för att forskningen ska vara en grundläggande del av hela sjukvårdssystemet och för att innovationer bättre ska kunna tillvaratas.

Allt detta och mycket annat behöver diskuteras och belysas. ***Vi vill därför uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att påbörja en långsiktig utredning, i dialog med företrädare för profession, patienter och andra intressenter om hälso- och sjukvårdens utveckling fram till 2040 i vårt län.***